

**ВИСНОВОК
ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ
Міністерства освіти і науки України
за результатами проведення акредитаційної експертизи
підготовки бакалаврів галузі знань 0304 «Право»
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»
у Сумському національному аграрному університеті**

м. Суми

24 травня 2019 р.

Відповідно до пункту 4 Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах» та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки № 371 – л від 24.04.2019 р. «Про проведення акредитаційних експертиз» експертна комісія у складі:

Голова комісії

Гриценко Володимир Григорович, завідувач кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, доктор юридичних наук, професор;

Член комісії

Сотула Олександр Сергійович, професор кафедри галузевого права Херсонського державного університету, доктор юридичних наук, доцент.

здійснила акредитаційну експертизу освітньої діяльності підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» у Сумському національному аграрному університеті (далі - Університет) на предмет її відповідності нормативним вимогам.

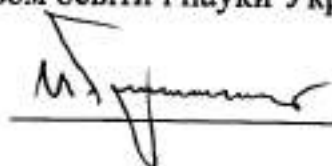
Акредитаційна експертиза проведена у період з 22 по 24 травня 2019 р. безпосередньо в закладі вищої освіти (м. Суми, вул. Г.Кондратьєва, 160).

Експертиза здійснювалася у зв'язку із поданням заяви про проведення чергової акредитації підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

У процесі експертизи перевірено наявність таких установчих, реєстраційних та інших документів:

–Статут Сумського національного аграрного університету, прийнятий конференцією трудового колективу 30 березня 2015 року та зареєстрований у встановленому порядку Міністерством освіти і науки України;

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

- копії реєстраційних документів;
- Положення про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Сумського національного аграрного університету, затверджене Вченою радою СНАУ 26.12.2017 р. (протокол № 6);
- Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті;
- комплексні контрольні роботи з дисциплін навчального плану підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство»;
- відомості про кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення освітньої діяльності;
- якісні характеристики підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство».

За результатами проведеної експертизи освітньої діяльності Університету з підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» експертна комісія дійшла наступних висновків:

1. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету і юридичного факультету

Сумський національний аграрний університет розпочав свою діяльність як філіал Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, який було засновано у 1977 році наказом Міністерства сільського господарства СРСР за №95.

У 1990 році наказом № 24 Державної комісії Ради Міністрів СРСР з продовольства та закупок на базі Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва було створено Сумський сільськогосподарський інститут.

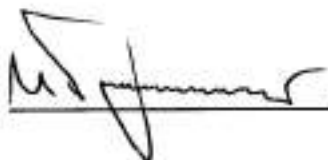
У 1997 році на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року за №744 на базі Сумського сільськогосподарського інституту створено Сумський державний аграрний університет, заснований на державній формі власності та підпорядкований Міністерству аграрної політики України.

Указом Президента України від 7 серпня 2001 року № 591/2001 присвоєно статус національного. Місце знаходження університету: 40021, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160. Телефон (0542) 701-012. Факс (0542) 701-055. E-mail: snau.edu.ua.

Сумський національний аграрний університет має в наявності оригінали наступних засновницьких документів, зокрема:

- Статут Сумського національного аграрного університету, затверджений Міністерством освіти і науки України наказом від 27.04.2015 р. за №470.;

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

– довідка про включення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 06.03.2015 року за №04.02-08/2478 (ідентифікаційний код 04718013);

– відомості щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (ідентифікаційний код 04718013);

– паспорт санітарно-технічного стану приміщень, які використовуються при провадженні освітньої діяльності, з висновком санітарно-гігієнічної експертизи Сумської міської санітарно-епідемічної станції про відповідність санітарно-технічного стану приміщень санітарним нормам і правилам, правилам техніки безпеки, і можливість впровадження навчального процесу в них.

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України Володимир Іванович Ладика. У 2019 році він вдруге був обраний на цю посаду. Освіта вища, у 1984 році закінчив Сумський філіал Харківського сільськогосподарського університету ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Зоотехнія» (диплом ІВ-1 № 214614 від 23.03.1984 р.). У 1990 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин (диплом СХ № 012872). Доцент кафедри технології виробництва молока і яловичини (диплом ДЦ № 003038). У 2000 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин (диплом ДД № 001344). У 2009 році Ладика В.І. - професор кафедри спеціальної зоотехнії (диплом ПР №002351). У 2002 році Українська академія аграрних наук обрала Ладику В.І. членом-кореспондентом зі спеціальності 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення тварин. У 2010 році Ладика В.І. – академік Національної академії аграрних наук України (диплом А №0121).

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 25 спеціальностями першого (бакалаврського) рівня та 33 спеціальностями другого (магістерського) рівня.

В аспірантурі та докторантурі Університету готують науково-педагогічні кадри за 11 науковими спеціальностями, у тому числі за спеціальністю 081 – «Право».

У Сумському НАУ підготовку фахівців за напрямом підготовки «Правознавство» розпочали з 2004 р. за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Молодший спеціаліст». На даний час випуск фахівців ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» зі спеціальності 081 «Право» здійснюється кафедрою правосуддя (завідувач кафедри д.ю.н., проф. Ясинок М.М.), кафедрою адміністративного та інформаційного права (завідувач кафедри д.ю.н., проф. Арістова І.В.), кафедрою приватного та соціального права (завідувач кафедри к.ю.н., доц. Кузнецова М.Ю.).

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

Підготовка фахівців здійснюється шляхом реструктуризації навчального процесу за рахунок збільшення часу на самостійну роботу студентів та виконання ними індивідуальних творчих завдань (проектів), які пов'язані з практичними навичками здобувачів вищої освіти, впровадження інноваційних технологій навчання й електронних інформаційних ресурсів і створення нового покоління методичного забезпечення на платформі MOODLE, організації навчального процесу за кредитно-модульною системою.

З метою підготовки висококваліфікованих фахівців, наукова та методична ради юридичного факультету постійно працюють над проблемою якісного методичного забезпечення самостійної роботи студентів, аудиторних занять, поточного та підсумкового контролю, над впровадженням у навчальний процес інноваційних технологій та методів навчання.

Висновок: експертна комісія засвідчує, що подані документи відповідають інформації в акредитаційній справі і забезпечують правові та організаційні основи діяльності Сумського національного аграрного університету. Матеріали акредитаційного самоаналізу за переліком, обсягом та повнотою відповідають державним вимогам щодо акредитації підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство».

2. Формування контингенту студентів

Формування контингенту студентів та виконання ліцензованого обсягу зі спеціальності 081 «Право» та напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство» забезпечується, зокрема, профорієнтаційною роботою Університету в цілому та Юридичного факультету зокрема.

Профорієнтаційною роботою в університеті займаються агітаційна бригада з числа викладачів та студентів, приймальна комісія, випускові кафедри. Координує цю роботу помічник проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи з питань профорієнтації. Питання про стан профорієнтаційної роботи щорічно заслуховується на засіданнях Вченої ради Університету.

Офіційний веб-сайт Університету постійно оновлюється, сторінки для абітурієнтів наповнені актуальною інформацією з питань вступу до Університету та переліку спеціальностей. На веб-сайті університету розміщена інформація про факультети, у тому числі, сайт юридичного факультету, в якому міститься актуальна інформація про діяльність факультету, професорсько-викладацький склад, навчальну, виховну та наукову діяльність.

Юридичний факультет бере активну участь у проведенні Днів відкритих дверей, які проходять в університеті двічі на рік. На зустрічі з випускниками шкіл

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

– майбутніми абітурієнтами та їх батьками запрошуються представники органів державної влади та керівники підприємств різних форм власності. Робота з профорієнтації дозволяє юридичному факультету формувати якісний контингент студентів на основі конкурсного відбору.

Основними формами профорієнтаційної роботи на юридичному факультеті є зустрічі з випускниками коледжів, агітація в школах, коледжах тощо; проведення днів відкритих дверей; інформування широких верств громадськості про діяльність юридичного факультету через мережу Інтернет; участь у заходах, які проводять центри зайнятості (ярмарки вакансій) тощо.

Чисельність студентів, станом на 01.10.2018 року, які навчаються за напрямом підготовки 6.040301 «Правознавство» становить 16 чоловік денної форми навчання та 14 чоловік заочної форми навчання (з них 7 студентів 5 курсу та 7 студентів 4 курсу). Загальний контингент студентів за першим (бакалаврським) рівнем, які навчаються за напрямом підготовки 6.040301 «Правознавство» та спеціальністю 081 Право складає 209 осіб денної форми навчання та 30 осіб заочної форми навчання. З них 59 осіб на бюджетній формі навчання.

Показники формування та динаміка змін контингенту студентів зі спеціальності 081 «Право» та напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» наведені в таблицях 1 та 2.

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Таблиця 1.

**Показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки
6.030401 «Правознавство» та освітньо-професійною програмою «Право»
зі спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня**

№ з/п	Показник	Роки			
		2015	2016	2017	2018
1	Ліцензований обсяг підготовки	150	150	150	150
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):	76	127	93	96
	– денна форма	17	35	35	45
	в т.ч. за держзамовленням:	5	2	4	5
	– заочна форма	6	13	7	8
	в т.ч. за держзамовленням	-	1	1	-
	– нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	-	-	-	-
	– таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	-	-	-	-
	– зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	-	1	-
3	Подано заяв на одне місце за формами навчання:				
	– денна форма	1,1	1,2	1,5	1,2
	– заочна форма	0,9	1,1	1,2	1,1
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:				
	– денна форма	3,4	17,5	8,7	9,0
	– заочна форма	-	13	-	-
5	Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на:				
	– денну форму	23	23	21	29
	– заочну форму	30	56	30	14

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Таблиця 2.

**Динаміка змін контингенту студентів
напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»
та освітньо-професійною програмою «Право»
зі спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня**

№ з/п	Назва показника, курс	Роки			
		2015-2016 н.р.	2016-2017 н.р.	2017-2018 н.р.	2018-2019 н.р.
1	Всього студентів зі спеціальності:	118	199	200	239
	- денна	81	130	165	209
	- заочна	37	69	45	30
2	Всього студентів на 1.10 відповідного року	16	35	48	71
3	Кількість студентів яких відраховано (всього):	1	6	2	1
	в т.ч. – за невиконання навчального плану	1	4	2	1
	- за грубі порушення дисципліни	-	-	-	-
	- у зв'язку з переведенням до інших навчальних закладів	-	-	-	-
	- інші причини (за власним бажанням)	-	2	-	-
4	Кількість студентів які зараховані на старші курси (всього):	1	-	8	9
	в т.ч. - переведених із інших навчальних закладів	-	-	-	-
	- поновлених на навчання	-	-	2	-

Висновок: експертна комісія засвідчує, що формування контингенту студентів на юридичному факультеті Сумського НАУ здійснюється за дотриманням чинних нормативних актів і відповідає акредитаційним вимогам.

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

3. Зміст підготовки фахівців

Підготовка фахівців в університеті здійснюється відповідно до вимог нормативних та інструктивних документів Міністерства освіти і науки України. Основою концепції навчально-виховного процесу є виконання вимог державних стандартів підготовки здобувачів вищої освіти.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті, затвердженого Вченою радою СНАУ від 30 березня 2015 року та Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, концептуальні засади освітнього процесу реалізовані в базових навчальних планах стосовно переліку та змісту навчальних дисциплін, переліку кваліфікаційних знань і умінь бакалавра права, розподілу навчального часу у кредитах ECTS.

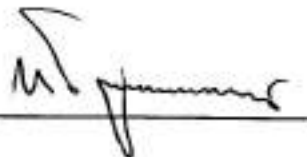
Документом, що регламентує зміст дисципліни, вимоги до знань і умінь, структурні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, атестаційні заходи, розподіл часу на всі види занять і самостійної роботи студента, використання студентом літературних джерел та методичних розробок викладачів, є робоча навчальна програма дисципліни. Робочі навчальні програми дисциплін щорічно переглядаються, корегуються, затверджуються в установленому порядку на засіданнях кафедр.

Загальний обсяг часу підготовки за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» становить 7200 год., (240 кредитів ECTS) та триває 3 роки 10 місяців. Робочий навчальний план складається з нормативних навчальних дисциплін (118 кредитів ECTS – 49%), вибіркових навчальних дисциплін (108 кредитів ECTS – 45%) та практик (14 кредитів ECTS – 6%) та забезпечує набуття системи знань та вмінь, необхідних для формування компетенції бакалавра права. Нормативні навчальні дисципліни включають: гуманітарні та соціально-економічні дисципліни (18 кредитів ECTS – 15%), дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки (38 кредитів ECTS – 32%), дисципліни професійної та практичної підготовки (62 кредита ECTS – 53%). Вибіркова частина підготовки студентів складається з навчальних дисциплін самостійного вибору ВНЗ (78 кредитів ECTS – 72%) та вибору студентів (30 кредитів ECTS – 28%). Перелік цих дисциплін визначається освітньо-професійною програмою. Навчальний план включає обґрунтовану систему дисциплін, кожна з яких формує певну групу загальних та спеціальних (фахових) компетенцій.

Якість навчання студентів контролюється кафедрами шляхом поточних контрольних робіт, захисту курсових робіт, виконання самостійної роботи, семестрових атестаційних заходів, а також перевірки залишкових знань при проведенні контрольних зрізів рівня підготовки (ректорські контрольні роботи).

Досвід професійної діяльності, студенти набувають у процесі виробничої

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

практики, що проводиться згідно з програмою практики, у провідних державних та приватних установах, підприємствах, організаціях, які мають відповідні можливості для забезпечення виконання затвердженої програми. Запорукою успішного майбутнього працевлаштування є існуюча система організації практики, що дозволяє забезпечити попереднє ознайомлення студентів з діяльністю установ, організацій, підприємств, кращу адаптацію до специфіки роботи на тому чи іншому місці.

Після проходження практики 40% студентів випускних курсів визначаються з майбутнім місцем роботи та працевлаштовуються на місці проходження практики. Згідно проведеного аналізу 86% випускників працевлаштовуються за спеціальністю (секретарі судів, фахівці в органах юстиції та системи Безоплатної правової допомоги, юристи установ та організацій).

Висновок: на підставі проведеної експертизи наданих документів експертна комісія зазначає відповідність змісту підготовки фахівців чинним ліцензійним та акредитаційним нормативам, потребам ринку праці, що забезпечує якісну підготовку бакалаврів за напрямом, який акредитується. Усі документи затверджені в установленому порядку.

4. Кадрове забезпечення освітнього процесу. Якісний склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»

Підготовку фахівців за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» здійснює юридичний факультет на базі шести кафедр – правосуддя, адміністративного та інформаційного права, державно-правових дисциплін та українознавства, приватного та соціального права, міжнародних відносин та геодезії та землеустрою.

Освітня концепція юридичного факультету полягає в поглибленні, розширенні й оновленні професійних знань, умінь і навичок фахівців, а також можливості отримати повну вищу освіту та практичного досвіду, формування нової генерації правників та державних службовців, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

Останні роки характеризуються суттєвим поповненням Сумського національного аграрного університету молодими НПП і науковцями, які успішно захищають кандидатські та докторські дисертації, володіють іноземними мовами, що підтверджуються сертифікатами знання мови на рівні B2 та сучасними комп'ютерними технологіями.

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Один раз в 5 років відповідно до розпорядження навчального відділу університету, науково-педагогічні працівники проходять підвищення кваліфікації у ВНЗ України і зарубіжних університетах, виробничих і бізнесових структурах, а також в науково-дослідних інститутах України.

З метою активізації співпраці між освітянською спільнотою України та держав-членів Європейського Союзу щодо вивчення кращих європейських практик, розвитку сучасної освіти і науки, визначення шляхів та напрямів формування ефективної системи освіти і науки в Україні з урахуванням європейського досвіду та національних пріоритетів, викладачі юридичного факультету Ткаченко В.В. та Чернадчук Т.О. пройшли стажування у Панєвропейському університеті (м. Братислава, Словаччина), Кравченко І.О. у Міжнародній національній літній правовій школі у м. Оломоуц, Чеська республіка. Юридичний факультет постійно співпрацює з Чеським університетом природничих наук, що дає можливість викладачам постійно підвищувати свій науко-професійний рівень та проходити підвищення кваліфікації з питань якості управління освітніми процесами, про що свідчить отримання сертифікату Чеської агенції якості надання освітніх послуг за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 081 «Право».

Відповідно до Колективного договору прийнятого Конференцією трудового колективу СНАУ, від 01 березня 2019 р., з метою заохочення науково-педагогічних працівників в університеті впроваджена рейтингова система оплати праці.

З метою омолодження контингенту науково-педагогічних працівників проводиться підготовка молодих спеціалістів в аспірантурі, яка діє на всіх кафедрах.

У підготовці фахівців задіяні науково-педагогічні працівники 6 кафедр юридичного факультету та 3 загальноуніверситетських кафедр – кібернетики та інформатики, іноземних мов, філософії. Усі викладачі кафедр мають достатній досвід навчально-методичної і науково-дослідної роботи за профілем спеціальності і можуть забезпечити високий рівень підготовки спеціалістів. Науково-педагогічний потенціал Сумського національного університету, який залучений до підготовки фахівців за даною спеціальністю, складає 35 викладачів, зокрема на юридичному факультеті працює 6 докторів юридичних наук та 23 кандидати юридичних наук.

Загальна характеристика науково-педагогічного складу, яка забезпечує напрям підготовки 6.030401 «Правознавство» та освітньо-професійну програму «Право» зі спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня наведена в таблиці 5.2. Кадровий склад відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

30.12.2015 р. №1187, з урахуванням змін від 10 травня 2018 р.). Група забезпечення складається з 13 науково-педагогічних працівників, з 6 докторів юридичних наук та 7 кандидатів юридичних наук, які працюють за основним місцем роботи та які за своєю науково-педагогічною спеціальністю (диплом про освіту, наукова спеціальність, науковий ступінь, вчене звання або підвищення кваліфікації за напрямом дисципліни, що викладається) відповідають дисциплінам навчального плану.

Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин): які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію) становить 92,7%, при нормативі 50%, у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи 87,6%, які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора становить 26,1 %, при нормативі 10%. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин): практичної роботи за фахом становить 45,3%, при нормативі 15 %.

***Висновок:** експертна комісія встановила, що кадрове забезпечення навчального процесу підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності та вимогам щодо державної акредитації.*

5. Стан навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності

Підготовку фахівців за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» здійснює випускова кафедра – це кафедра правосуддя та інші кафедри юридичного факультету – приватного та соціального права, міжнародних відносин, ДПД та українознавства, адміністративного та інформаційного права. Навчальний процес забезпечений методичними та інформаційними матеріалами в достатньому обсязі відносно нормативних потреб. Навчально-методичний комплекс спеціальності включає: концепцію підготовки зі спеціальності (затверджену Вченою радою юридичного факультету Сумського національного аграрного університету від 15.09.2015 р., протокол №8); навчальний план; навчальні програми; робочі навчальні програми дисциплін, робочі програми практик та їх методичне забезпечення, тематику курсових робіт. Концепція

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

підготовки фахівців включає загальні та спеціальні (фахові) компетенції, програмні результати навчання, форму атестації здобувачів, перелік компонент та їх логічну послідовність.

Навчальний процес забезпечується з використанням інформаційних технологій та інших технічних засобів навчання, способів і методів, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів юридичного факультету.

Відомості про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін та курсових робіт подано в таблицях 7.1- 7.3.

На всіх кафедрах університету діють науково-методичні семінари на яких розглядаються питання змісту навчальних дисциплін, сучасні методи навчання студентів, підготовки та видання навчально-методичної літератури.

На кафедрах, що здійснюють навчання здобувачів вищої освіти застосовуються сучасні технології навчання, такі як кредитно-модульна система організації навчального процесу, модульно-рейтингова система оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, тестовий контроль знань, ділові ігри. За всіма формами підготовки активно впроваджуються технології електронного навчання.

Студенти за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» навчаються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. За кредитно-модульною системою семестровий контроль здійснюється для різних дисциплін за двома формами:

- на підставі поточного модульного контролю без організації екзаменаційної сесії;

- на підставі поточного модульного контролю з додатковим підсумковим контролем у вигляді екзамену.

Форма контролю визначається навчальним планом. Для студентів денної форми навчання застосовується 100-бальна ECTS-шкала оцінювання знань і вмінь за всіма видами навчальної діяльності по етапах звітності (модульних циклах, семестрах). Розподіл рейтингових балів здійснюється кафедрою викладання дисциплін відповідно до змісту дисципліни та вагомості складових навчальної діяльності, що зазначається у регламентах оцінювання знань і вмінь студентів, які додаються до робочих програм навчальних дисциплін. Співвідношення між оцінками ECTS-шкали, національною шкалою та рейтинговими балами, регламентовані затвердженням в установленому порядку нормативним документом «Критерії оцінювання знань і вмінь студентів в Сумському національному аграрному університеті» (додаються таблиці 7.4).

Навчальний план підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» затверджений в установленому порядку та відповідає за сукупністю вимог обов'язковому змісту та ступеню підготовки.

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Адаптація навчальних планів до вимог роботодавців здійснюється в основному шляхом включення до них дисциплін за вибором вищого навчального закладу. Крім того, навчальні плани містять дисципліни вільного вибору студентів. Організаційне та методичне забезпечення навчального процесу з усіх навчальних дисциплін, передбачених начальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр регламентовано робочими програмами. Робочі програми навчальних дисциплін розроблені Сумським національним аграрним університетом самостійно.

Робочі навчальні програми дисциплін узгоджуються з головою методичної комісії факультету та затверджуються деканом факультету. Програми містять виклад конкретного змісту навчальних дисциплін, послідовність, організаційні форми вивчення, визначають форми й засоби поточного й підсумкового контролю.

Інші види науково-методичного забезпечення навчального процесу визначають викладачі кафедр факультету та університету.

Для проведення навчальних занять, а також для виконання курсових робіт викладачами випускаючої кафедри розроблено методичні рекомендації. Усі навчальні дисципліни забезпечені відповідною методичною документацією.

Висновок: експертна комісія констатує, що навчально-методичне забезпечення кожної навчальної дисципліни відповідає всім вимогам забезпечення навчального процесу з підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

6. Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності

Сумський національний аграрний університет повністю забезпечений матеріально-технічною базою для якісного здійснення освітньо-наукової діяльності.

Матеріально-технічна база університету складається з 8 навчальних корпусів, загальною площею 79790 кв.м з сучасною актовю залом на 700 місць. Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць, у коледжах – 9 гуртожитків. Факультет повністю забезпечений аудиторним фондом.

За останні 5 років заяви всіх студентів про поселення в гуртожиток задовольнялись. Для сімейних студентів в гуртожитку №3 виділено окрему секцію. Поселення студентів, за погодженням з деканатом, проводить студентська профспілка. Студенти юридичного факультету проживають у гуртожитку №4 по вул. Герасима Кондратьєва 160/4. Гуртожиток №4 побудований у 1979 році, він має 5 поверхів секційного розташування по 17-19 місць. На кожній секції є кухня з електричними плитами на три конфорки, з 2 столами і 2 раковинами, з балконом і

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

санвузлом на 2 kabini, з умивальником на 2 раковини. На дві секції, тобто на 36 студентів, обладнано побутову кімнату на 17 кв. м. В гуртожитку облаштовано окремі секції для хлопців та дівчат. Забезпеченість гуртожитком студентів складає 100% від потреби.

Заняття з фізичного виховання проводяться в спортивному залі загальною площею близько 1321,4 кв.м., обладнаному сучасним устаткуванням, на двох стадіонах і спортивних майданчиках для баскетболу, волейболу. В зимовий період на території спортивного комплексу обладнується лижня та інші споруди для зимових видів спорту. На вузівських змаганнях збірні команди юридичного факультету посідають призові місця майже з усіх видів спорту.

Зміцненню здоров'я студентів слугують стадіони «Колос», майданчики для літніх видів спорту з синтетичним покриттям, оздоровчо-відновлювальний центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань з біатлону. Є крита спортивна зала. При спортзалі працює оздоровчий центр. В третьому гуртожитку обладнано медичний пункт, де студентам з викладачами надається, в разі потреби, перша медична допомога.

Налагоджена міжкафедральна кооперація з використання обладнання та технічних засобів навчання. Крім того, для підготовки студентів використовується матеріальна база підприємств, установ та організацій, на яких створено філії кафедр університету.

Відповідно до ліцензійних обсягів за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті за ОС «Бакалавр» - 5920 та ОС «Магістр» - 2459. Враховуючи ліцензований обсяг $28829,6/8379=3,5$ кв. метрів приходить на одного здобувача освіти, що дає можливість дотримуватися нормативу при навчанні у дві зміни. Згідно вимог Ліцензійних умов, площа навчальних приміщень для проведення освітнього процесу повинна становити не менше ніж 2,4 кв. метра на одного здобувача освіти з урахуванням не більше трьох змін навчання, але не менше 2000 кв. метрів для закладу освіти.

Технічне оснащення навчального процесу на юридичному факультеті в достатній кількості має аудіо- та відеоапаратуру, мультимедійні проектори, телевізори та ін. Зокрема, для забезпечення навчальних занять з дисциплін професійного циклу та інших навчальних дисциплін, що забезпечують підготовку фахівців за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» та зі спеціальності 081 «Право» на юридичному факультеті обладнані лекційна аудиторія «Зал судових засідань», навчальна аудиторія кримінального процесу та криміналістики та Лабораторія практичного права.

Лекційна аудиторія «Зал судових засідань» задіяна в начальному процесі при проведенні модельних судових засідань для студентів 3-4 курсів та студентів-

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

магістрантів. З метою забезпечення відео та аудіо фіксації судового процесу в залі судових засідань встановлене мультимедійне та звукове обладнання. Як правило, модельні судові засідання проводяться 1 раз на місяць.

Навчальна аудиторія кримінального процесу та криміналістики оснащена сучасною криміналістичною технікою, що включає в себе: цифрову аудіо-, фотоапаратуру, комп'ютерну техніку, валізу слідчого, навчально-методичну літературу, наочні посібники, має колекцію відеофільмів, відповідні наочні матеріали, настінні стенди, навчальні макети та експонати.

Обладнання та устаткування зазначених аудиторій є достатнім, виходячи з того, що студенти навчаються у дві зміни та всі академічні групи поділені на підгрупи на практичні заняття.

Лабораторія практичного права створена для поєднання практичного та теоретичного навчання для студентів юридичного факультету. В Лабораторії практичного права наявна вся необхідна техніка, а саме 6 персональних комп'ютерів, сканер, принтер та інше приладдя, що обумовлюється фактичними можливостями надання окремого робочого місця для студентів практикантів, технічним забезпеченням робочого процесу, зокрема, доступом до правових систем та мережі «Інтернет».

На юридичному факультеті Сумського національного аграрного університету обладнані спеціалізовані кабінети, лабораторії. Спеціалізовані комп'ютерні класи та лабораторії, що забезпечують виконання навчального плану та використовуються для проведення практичних (лабораторних) занять, оснащені комп'ютерною технікою та необхідним програмним забезпеченням. Крім того, в більшості кабінетів навчальних комп'ютерних аудиторій, кафедр, інших структурних підрозділів, науковій бібліотеці створено автономні сегменти локальної мережі, їх потужності надають можливості забезпечити навчальний процес у стандартному режимі (очне / заочне навчання) та у системі змішаного навчання завдяки використанню хмарних та дистанційних технологій, у тому числі із використанням об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE.

Усі комп'ютерні класи задіяні в навчальному процесі та використовуються протягом навчального дня. Навчальний процес у Сумському національному аграрному університеті організований у дві зміни.

Юридичний факультет для забезпечення освітнього процесу за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» та спеціальністю 081 «Право», використовує 2 комп'ютерні аудиторії, лабораторію практичного права та лабораторію кафедри геодезії та землеустрою із загальною площею 167,9 м². Загальна кількість комп'ютерів - 35. Кількість студентів юридичного факультету, які користуються зазначеними комп'ютерними лабораторіями складає 76 (1 та 2

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

курс бакалавр) + 16 (1 курс магістри): 92 особи. Відповідно до графіку освітнього процесу та розкладу занять зайнятість комп'ютерних лабораторій становить 3-4 пари в день, 5-6 днів на тиждень. Вказані комп'ютерні лабораторії повністю забезпечують виконання навчального плану за освітніми рівнями «Бакалавр» та «Магістр» зі спеціальності 081 «Право» та за іншими спеціальностями, за якими в навчальному процесі таке обладнання використовується.

Університет має добре налагоджену соціально-побутову інфраструктуру. До послуг студентів та співробітників сучасні гуртожитки, комплекс громадського харчування, медпункт, а також сучасна база для спортивного самовдосконалення та культурно-мистецького розвитку. Діють профспілкові організації, психологічні та соціальні служби, центр підтримки сім'ї, благодійні та волонтерські організації тощо.

В університеті створена потужна база для розвитку фізичної культури і спорту серед студентів та співробітників університету. Функціонує спортивний комплекс (окрема споруда), мережа спеціалізованих спортивних та тренажерних залів, в т. ч. при гуртожитках університету. Працюють 36 спортивних секцій з 16 видів спорту. Є необхідні спортивні споруди, в т. ч. два стадіони, два закритих зала, комплекс спортивних майданчиків, сауни, діє кінноспортивна школа.

Студенти та співробітники мають широкі можливості для організації дозвілля та розвитку мистецьких здібностей в галузі вокального, музичного, хореографічного, театрального, кіно- та фотомистецтва, літератури. При університеті діє музей, літературні вітальні, регулярно організовуються тематичні виставки, а також проводяться просвітницькі та культурно-масові заходи. Працюють 39 гуртків, клубів, та творчих студій з позанавчальної та культурно-мистецької роботи.

Харчування студентів забезпечує їдальня на 550 посадкових місць, 3 буфети, що знаходяться в навчальних корпусах і гуртожитках.

Щороку понад 300 студентів із малозабезпечених сімей отримують безкоштовне харчування за рахунок власних коштів університету.

Медичне обслуговування студентів проводиться медичним пунктом і центральною міською лікарнею. Кожного року проводяться медичні огляди, диспансеризація студентів 1 курсів з наступною розбивкою на групи динамічного нагляду, систематичний контроль за санітарним станом гуртожитків, їдалень, буфетів та ін.

За ініціативою студентського самоврядування, профспілкового комітету аспірантів, студентів та підтримки керівництва Сумського НАУ в університеті розроблена програма по забезпеченню умов для навчання маломобільних груп студентів (інклюзивна освіта) та студентів з обмеженими можливостями. Розроблені заходи по будівництві пандусів, спеціалізованих лабораторій та умов

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

для зручного пересування і навчання вищевказаних груп студентів.

Згідно із законом України «Про охорону праці» в університеті функціонує служба охорони праці, складаються комплексні заходи, щодо досягнення встановлених нормативів безпеки гігієни праці та виробничого середовища.

Всі наявні об'єкти соціально-побутової сфери є власністю Сумського національного аграрного університету. Орендовані приміщення відсутні.

Загальна характеристика об'єктів соціальної інфраструктури наведена у таблиці 3.

Таблиця 3.

Інформація про соціальну інфраструктуру

Найменування об'єкта соціальної інфраструктури (показника, нормативу)	Кількість	Площа, кв. метрів
1. Гуртожитки для студентів	4	23120,8
2. Житлова площа на одного студента у гуртожитку	-	6,0
3. Їдальні та буфети	4	3261,9
4. Кількість студентів на одне місце в їдальнях і буфетах	5	-
5. Актіві зали	3	674,3
6. Спортивні зали	1	1321,4
7. Плавальні басейни	-	-
8. Інші спортивні споруди:		
стадіони	2	18000
спортивні майданчики	3	8000
корти	-	-
тощо	-	-
9. Студентський палац (клуб)	1	269,0
10. Інші	2	124,0

Висновки:

1. *Експертна комісія відзначає, що на юридичному факультеті Сумського національного аграрного університету забезпечено належні умови для проведення навчально-виховного процесу, зокрема підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство». Стан матеріально-технічної бази відповідає санітарним нормам і вимогам які ставляться до закладів вищої освіти.*

2. *Перевіркою встановлено, що Сумський національний аграрний*

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

університет має розвинену соціальну інфраструктуру. У закладі вищої освіти створено сприятливі умови для роботи професорсько-викладацького колективу та навчання і проживання студентів.

7. Інформаційне забезпечення освітньої діяльності

Інформаційно-освітнє середовище університету складається з сайту, електронного порталу, підсистеми дистанційного навчання, електронної бібліотеки та репозитарію, віртуального студентського бюро працевлаштування, використання його ресурсів дозволяє кожному студентові і викладачеві працювати з навчально-методичним забезпеченням курсів, користуватися ресурсами бібліотеки, мати можливість контролювати свою успішність, навантаження, формувати електронні журнали, тощо. Для забезпечення безперебійного доступу до WEB-ресурсів використовуються мережеві технології Intranet та Internet.

Навчальні корпуси, громадські місця на території СНАУ та гуртожитки мають покриття Wi-Fi із вільним підключенням до Інтернету.

У навчальному процесі з підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» широко використовуються інноваційні інформаційні – комунікаційні технології навчання. Використання прикладних програмних продуктів передбачається навчальним планом підготовки фахівців і складається з різних видів робіт. Комп'ютерні технології навчання використовуються для виконання ситуаційних завдань на практичних та семінарських заняттях, а також при організації самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Підвищенню ефективності управління освітньою, науковою, виховною та господарсько-фінансовою діяльністю університету сприяє впровадження розробленої в університеті автоматизованої системи керування навчальним процесом АСУ ВНЗ, яка дозволяє використовувати єдиний інтерфейс для забезпечення роботи наступних підрозділів університету: ректорату, деканатів, навчального та методичного відділів, планово-фінансового відділу, бухгалтерії, відділу кадрів.

Запроваджена автоматизована система АСУ ВНЗ складається із наступних модулів: «Навантаження» (викладача, кафедри); «Робочий план» (спеціальності, групи, студента); «Успішність» (електронний журнал, рейтинг студентів з дисципліни, рейтинг студентів групи, рейтинг студентів потоку, статистика успішності груп); «Відвідування» (статистика відвідувань, поточне відвідування); «Розклад» (академічної групи, викладача, студента, кафедри); «Списки студентів» (списки академічних груп); «Студенти та випускники» (працевлаштування).

В університеті створено Центр дистанційного навчання на базі кафедри кібернетики та інформатики. Серед його пріоритетних завдань:

Голова експертної комісії В.Г. Гриценко

- впровадження технологій дистанційного навчання для навчання студентів денної та заочної форми,
- організація курсів для підсистеми підвищення кваліфікації,
- забезпечення роботи спеціалізованих комерційних курсів.

Створення інформаційно-навчального простору на основі платформи Moodle дозволяє надати студенту повне методичне забезпечення теоретичного, практичного курсів, самостійної роботи, а також on-line контакт викладача зі студентом. На випускних курсах запроваджена стовідсоткова ІТ підготовка зі спеціальності, як складової вивчення дисциплін фахового циклу.

Всі науково-педагогічні працівники, що задіяні безпосередньо у процесі дистанційного навчання в університеті, пройшли підвищення кваліфікації за програмою «Розробка дистанційних курсів на базі e-learning платформи Moodle» (100%), серед них викладачі – консультанти Центру дистанційного навчання СНАУ, які отримали сертифікати в НТТУ «Київський політехнічний інститут» та 189 викладачів СНАУ, що мають відповідні державні сертифікати проходження стажування на курсах підвищення кваліфікації.

Структура інформаційного середовища дистанційного навчання університету – класичний приклад сучасного розгалуженого віртуального підприємства, що має віддалені філії – локальні центри, які сполучаються з Центром дистанційного навчання (ЦДН) завдяки каналам мережі Internet.

Проведення дистанційних лекцій та дистанційних консультацій переважно здійснювалось за допомогою програмних клієнтів m100 Telepresence компанії Polycom. Використання саме цього програмного забезпечення дозволило значно покращити якість відео - та аудіоданих при зменшенні навантаження на канали зв'язку.

Потужним інформаційним центром з надання в користування абонентам всіх наявних інформаційних ресурсів, зафіксованих у відповідності з певними стандартами є бібліотека університету.

Значна увага приділяється поповненню та розвитку такого важливого складника, як електронна бібліотека. Мережева повнотекстова база «Електронна бібліотека» формується з електронних документів навчальної та навчально-методичної літератури, рекомендованої до вивчення за навчальними планами та програмами, а також науковими виданнями – монографіями, збірниками наукових конференцій, науковою періодикою.

Бібліотека працює з автоматизованою бібліотечною інформаційною системою ІРБІС.

Бібліотека має автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему – 3 АРМ, електронний пошуковий апарат (електронний каталог і електронна картотека статей) – 98 тис. записів. Бази даних:

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

- автореферати дисертацій;
- рукописи дисертацій науковців СНАУ;
- тематичні науково-допоміжні покажчики;
- реєстраційно-аналітична картотека.

Інформаційні послуги бібліотеки:

- пошук в електронному каталозі і базах даних бібліотеки;
- пошук та використання інформації, розміщеної в мережі Інтернет;
- копіювання матеріалів на дискету;
- перегляд та робота з компакт-дисками навчальних курсів;
- виконання тематичних запитів;
- консультації з питань користування електронними базами даних як власними, так і Інтернету.

Представлення електронних ресурсів, послуг і сервісів, своєчасне інформування про всі аспекти діяльності та здобутки бібліотеки здійснюється через веб-сайт бібліотеки.

Експертною комісією здійснена перевірка наявності та передплати на наступний рік фахових періодичних видань.

Висновок: експертна комісія зазначає, що інформаційне забезпечення освітнього процесу за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» відповідає акредитаційним вимогам.

8. Якісні характеристики підготовки фахівців

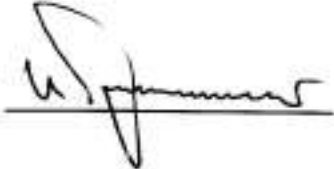
Юридичним факультетом Сумського національного аграрного університету забезпечується належна якість підготовки випускників за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

Якісна складова підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» характеризується:

- успішністю студентів за результатами останньої перед акредитацією екзаменаційної сесії та результатами проходження виробничої практики;
- показниками успішності за результатами виконання студентами комплексних контрольних робіт.

Зміст та структура підготовки випускників за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» відповідає вимогам освітньо-професійної програми і проводиться за навчальним планом, затвердженими на засіданні Вченої ради університету.

Результати виконання комплексних контрольних робіт (самоаналіз) вказують на достатній рівень залишкових знань студентів з професійно-

Голова експертної комісії В.Г. Гриценко

орієнтованого циклу підготовки випускників відповідно до структуризації їх освітньо-кваліфікаційної характеристики (Таблиця 4).

Порівняльний аналіз успішності студентів за результатами попередньої екзаменаційної сесії з тих самих дисциплін, з яких були написані комплексні контрольні роботи, свідчить про об'єктивність результатів сесії.

Виконання курсових робіт за період навчання спрямоване на формування професійних навичок, тому передбачає індивідуальні завдання з обов'язковим використанням фактичних даних господарської діяльності підприємства.

Особливе місце при підготовці висококваліфікованих спеціалістів в навчальному процесі відводиться науковій складовій. Допуском до складання Єдиного кваліфікаційного іспиту є підготовка та публікація тез доповідей на науково-практичних конференціях, з подальшим оформленням результатів досліджень у вигляді наукової статті. Єдиний кваліфікаційний іспит є завершальним етапом підготовки фахівців на юридичному факультеті за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

Одним з пріоритетних напрямів у роботі університету та факультету є працевлаштування випускників, яке реалізується низкою заходів протягом усього навчального періоду. Для виконання цього завдання створений відділ працевлаштування. За затвердженим планом робіт на початковій стадії проводяться зустрічі з кожною групою випускників. На таких зустрічах висвітлюються всі питання майбутнього працевлаштування, що включають ознайомлення з нормативно-правовою базою, соціальними гарантіями, порядком укладання договорів та інші питання.

Компоненти контролю є основними засобами організації та управління якістю навчання. Цьому, в значній мірі, сприяє введення модульного навчання та рейтингової оцінки знань.

Контроль знань в Сумському національному аграрному університеті регламентується «Положенням про освітній процес» та «Положенням про модульно-рейтингову систему навчання». У вище зазначених положеннях розроблена загальна система оцінювання та встановлені загальні критерії оцінки навчальних досягнень студентів.

В університеті здійснюється рейтингове оцінювання знань студентів після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (змістового модуля) з певної дисципліни і на підсумковому контролі знань. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

студентів.

Висновок: результати контролю залишкових знань студентів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» із дисциплін, за якими проведено ККР, засвідчують належний рівень теоретичних знань, професійної підготовки студентів і підтверджують їх здатність до самостійної та науково-дослідної роботи. Якісні характеристики підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем «бакалавр», загалом відповідають акредитаційним критеріям та вимогам підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Зведена відомість результатів виконання комплексних контрольних робіт
за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»

№ п/п	Дисципліна	Група	Кількість студентів	Виконували ККР		З них одержали оцінки					Успішність, %	Якість, %		
				Кількість	%	«5»	«4»	«3»	«2»	%				
Цикл дисциплін соціально-гуманітарної підготовки														
1	Історія України та української культури	ЮРБ 1501	15	15	100	3	20	6	40	6	40	-	100	60
Цикл дисциплін фундаментальної, природничо-наукової та загальноосвітньої підготовки														
2	Історія держави і права України	ЮРБ 1501	15	15	100	2	13	6	40	7	47	-	100	53
Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки														
3	Цивільне право	ЮРБ 1501	15	15	100	5	33	5	33	5	34	-	100	66
4	Кримінальний процес	ЮРБ 1501	15	15	100	5	33	3	20	7	47	-	100	53
5	Адміністративне право	ЮРБ 1501	15	15	100	4	27	4	27	7	46	-	100	54
6	Трудове право	ЮРБ 1501	15	15	100	8	54	2	13	5	33	-	100	67
Разом														
													100	58,8

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

9. Науково-дослідна та міжнародна діяльність

Наукове життя факультету у 2018 р. відзначилося змістовністю і плідністю результатів. Відбулася низка подій, які підтвердили репутацію факультету як одного з головних регіональних центрів як освіти, так і науки.

Протягом року було опубліковано 17 монографій, 88 статей у вітчизняних та зарубіжних виданнях, 14 статей у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science. Особливими науковими здобутками відзначились кафедра правосуддя та кафедра приватного та соціального права.

У 2018 році науковці факультету під керівництвом д.ю.н, проф. С.І. Запари працювали над науково-дослідною роботою за кошти державного бюджету: «Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): стан та перспективи», яка завершилась підготовкою звіту. А також науковці факультету долучилися до виконання нових науково-дослідних робіт за рахунок коштів державного бюджету під керівництвом д.ю.н, проф. С.І. Запари на тему: «Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): стан та перспективи» та під керівництвом к.ю.н., доцент А.М. Клочко на тему: «Удосконалення законодавства України щодо забезпечення безпеки сфери банківської діяльності в умовах євроінтеграції: економіко-правовий аспект».

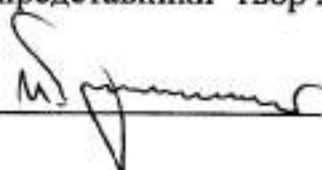
Налагоджено академічну співпрацю із Університетом євро регіонального господарства в Юзефові (Польща), результатом якого стала організація спільної конференції "Communication, Mass Media and Human Rights", яка відбудеться у червні 2019 р.

Реалізуючи один із головних пріоритетів роботи факультету – підтримку тісних міжнародних наукових і освітніх контактів – декан юридичного факультету С.І. Запара та завідувач кафедри міжнародних відносин А.М. Клочко наприкінці травня відвідали м. Салоніки (Греція), де взяли участь у засіданнях щодо створення міжнародної організації Чорноморського та Східно-Середземноморського Академічного партнерства (BSIMAN). Новостворена організація об'єднала близько 50 університетів. Її діяльність має сприяти укріпленню миру, спільній творчій співпраці, соціальній та екологічній стабільності в регіоні. Підписаний С.І. Запарою Меморандум відкриває можливості для нових спільних наукових проєктів, активного академічного обміну, отримання подвійних дипломів тощо.

У першому півріччі 2018 р. на базі юридичного факультету було організовано низку наукових заходів:

18 травня, до Дня пам'яті жертв політичних репресій відбувся круглий стіл «Великий терор» на теренах сучасної Сумщини (1937-1939 рр.)). У заході взяли участі історики, правники, представники творчих спілок, громадських

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

організацій та органів влади. Практичним результатом круглого столу стали конкретні пропозиції органам державної влади та місцевого самоврядування щодо з'ясування імен усіх жертв радянського тоталітаризму, вшанування їх пам'яті, відновлення історичної справедливості та утвердження гуманістичних і демократичних цінностей.

25-26 квітня відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри». У конференції взяло участь понад 150 учасників, які представляли вищі навчальні заклади та наукові установи України, Білорусі, Болгарії та Німеччини, органи державної влади та місцевого самоврядування області. Учасники обговорили стан та перспективи розвитку юриспруденції, зосередивши особливу увагу на питаннях державного будівництва та місцевого самоврядування, проблемах реформування судових та правоохоронних органів, процесуального законодавства. Конференція послугувала плідним підґрунтям для обміну думками із зазначеної проблематики і, відповідно до відображеного у резолюції рішення учасників, має стати щорічною.

12 квітня у рамках програми «Нове правосуддя» за підтримки Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) відбувся круглий стіл «Перспективи застосування процедури медіації в судовому процесі». Було обговорено умови для запровадження і стійкого розвитку медіації в Україні, шляхів популяризації цього інституту серед широких верств населення. Участь у заході взяли судді місцевих судів, громадські діячі, науковці, адвокати, психологи, правозахисники.

17 жовтня було проведено круглий стіл «Перспективи та проблемні питання проекту Закону України № 9055 «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»;

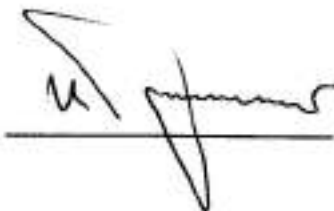
10 листопада у м. Вінниця на базі Донецького національного університету імені Василя Стуса відбулися Всеукраїнські змагання з трудового арбітражу, співорганізатором який виступав юридичний факультет СНАУ.

Як і в минулі роки, успішною стала участь студентів факультету у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, результати якого були підбиті наприкінці квітня. II місце зі спеціальності «Міжнародне право» виборола Наталія Волченко (науковий керівник доктор юридичних наук, професор Запара С.І.), а III місце зі спеціальності «Право» – Марія Щербак та Богдан Пінчук (науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент Роговенко О.В.).

На початку квітня завершився Всеукраїнський конкурс есе з екологічного права, III місце в якому здобула Карина Шевченко (наукові керівники В.В. Нежевело та Н.О. Петрова).

Вдалим науковим дебютом стала участь студентів першого курсу Іллі Данилова та Дмитра Тимченка (науковий керівник кандидат історичних наук, доцент Рожкова Л.І.) у IX Всеукраїнській конференції студентів «Актуальні

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

питання сучасної науки і права», яка відбулася 20 квітня 2018 р. у Сумській філії Харківського національного університету внутрішніх справ. Представлені ними наукові дослідження були відзначені як найкращі.

Високий рівень теоретичної та практичної підготовки студентів юридичного факультету засвідчила участь у Олімпіаді юридичних клінік з консультування клієнтів, яка відбувалася 2 по 4 березня в Університеті державної фіскальної служби України (м. Ірпінь), де команда юридичного факультету здобула шосте місце з 20 команд з різних університетів України.

Про покращення свого наукового рівня дбають і викладачі. В 2018 році відбувся захист дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук - доцента кафедри адміністративного та інформаційного права І.О. Кравченко та кандидата юридичних наук - старшого викладача кафедри правосуддя Ю.О. Котвяковського.

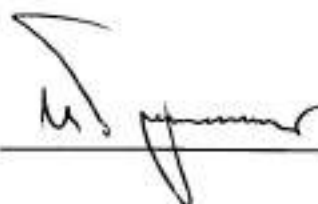
Про зростання наукового потенціалу факультету свідчать як якісні, так і кількісні показники роботи науковців. Так, у 2018 – 2019 р. підготовлено та надруковано науково-практичні коментарі за загальною редакцією д.ю.н., академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка «Цивільний процесуальний кодекс України», «Кодекс адміністративного судочинства України», «Господарський процесуальний кодекс України» та «Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». За загальною редакцією д.ю.н., професора І.В. Арістової, колективна монографія «Право на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України: організаційно-правове забезпечення» та «Органи виконавчої влади України як розпорядники публічної інформації: теоретико-правові та практичні питання».

У 2017-2018 навчальному році викладачами факультету опубліковано 14 статей у виданнях, які індексуються у наукометричній базі Scopus – це д.ю.н. професор М.П. Курило, д.ю.н. професор С.І. Запара та к.ю.н. доцент А.М. Клочко. Середній показник публікацій у наукових виданнях збільшився до 3 статей на 1 викладача.

Важливим кроком у підготовці висококваліфікованих фахівців стало відкриття аспірантури за спеціальністю 081 «Право» в 2017 р. Таким чином, юридичний факультет почав здійснювати підготовку фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, якому відповідає науковий ступінь доктора філософії. У 2017 р. у аспірантурі розпочали навчання 6 аспірантів, а в 2018 р. – 9 аспірантів.

Висновок: експертна комісія вважає, що наукова та міжнародна діяльність юридичного факультету Сумського НАУ відповідають акредитаційним вимогам.

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

10. Перелік зауважень контролюючих органів та заходи по їх усуненню

I. За результатами попередньої експертизи поданих до МОН акредитаційних матеріалів виявлено наступні недоліки:

1. Відсутня інформація про забезпечення викладачами дисциплін «Фізичне виховання», «Міжнародне право», «Культурологія»;

2. Кількість студентів які виконували ККР не відповідають даним ЄДЕБО.

З метою пояснення та усунення виявлених недоліків експертній комісії були надані наступні матеріали:

1. Інформація про забезпечення викладачами дисциплін:

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Найменування посади	Найменування закладу, який закінчив викладач, рік закінчення, спеціальність, кваліфікація згідно з документом про вищу освіту*	Науковий ступінь, шифр і найменування наукової спеціальності, тема дисертації, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно, або категорія, педагогічне звання	Найменування навчальних дисциплін, які закріплені за викладачем, та кількість лекційних годин з кожної навчальної дисципліни	Відомості про підвищення кваліфікації викладача (найменування закладу, вид документа, тема, дата видачі)	Примітки**
Особи, які працюють за основним місцем роботи (в тому числі за суміщенням)						
Салатенко Іван Олександрович	Ст. викл. кафедра фізичного виховання	Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, 2006 р., спеціальність «Олімпійський професійний спорт», кваліфікація: «Тренер фізичного виховання, тренер з біатлону»	Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, ДК № 037136 від 01.07.2016 р., тема дисертації: «Психологічне адосконалення студенток економічних спеціальностей на основі спортивно-орієнтованого фізичного виховання»	Фізичне виховання (позакредитна дисципліна)	Захист кандидатської дисертації	2,3,13, 15 умови зазначені у п. 30 Ліцензійних вимог
Особи, які працюють за суміщенням						
Прихалько Анна Володимирівна	Доцент кафедри міжнародних відносин, Голосіївський суд м. Києва, секретар судового засідання	Київський національний університет ім. Т.Шевченка, 2009, Спеціальність: «Міжнародний бізнес» Кваліфікація: економіст-міжнародник, перекладач англійської мови (диплом КВ № 35677184) Київський національний університет ім. Т.Шевченка, 2014, Спеціальність «Правознавство» Кваліфікація: магістр правознавства (диплом КВ47485735) British Council General English (upper intermediate)	Кандидат юридичних наук, спеціальність 12.00.11 Міжнародне право ДК № 043764 від 11.10.2017 р. Тема дисертації: «Стандарти ООН стосовно прав корінних народів»	Міжнародне публічне та приватне право (22 год)	Національна школа суддів пройшла підготовку працівників апаратів судів за програмою для помічників суддів і консультантів місцевих загальних судів областей та м. Києва 2015 р.,	2,3,6,13, 15 умови зазначені у п. 30 Ліцензійних вимог

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Дисципліна «Культурологія» не передбачена навчальним планом за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», дисципліна «Міжнародне право» у навчальному плані називається «Міжнародне публічне та приватне право» і закріплена за викладачем Приходько А.В., що зазначено у таблиці 5.3.

2. У той час коли проводилися ККР та готувалася акредитаційна справа по напрямку 6.030401 «Правознавство», відбувалася процедура відрахування студента 4 курсу за невиконання навчального плану та умов контракту (наказ №980-н від 10.04.2019 р.), у зв'язку з цим і виникла розбіжність у кількості студентів, які виконували ККР та кількості студентів зазначених в базі ЄДЕБО.

П. За період підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», що акредитується, перевірок та зауважень контролюючих органів щодо освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету не було.

При проведенні первинної акредитаційної експертизи за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» у Сумському НАУ у 2009 році у загальних висновках експертна комісія вказувала на необхідність:

- подальшого поповнення бібліотечного фонду новими вітчизняними виданнями українською мовою та зарубіжними виданнями, а також електронного книжкового фонду;
- впровадження в освітній процес е-навчання бакалаврів, засобів дистанційного навчання студентів за допомогою системи Moodle;
- створення умов для підготовки докторів філософії та докторів наук на юридичному факультеті.

Ректоратом Сумського НАУ, деканатом факультету, кафедрами, які забезпечують підготовку фахівців постійно проводиться робота щодо удосконалення та усунення відмічених недоліків:

1. Кожен рік поповнюється бібліотечний фонд навчальною літературою, яка була видана у 2015-2019 рр.
2. Створено систему дистанційного навчання за допомогою платформи Moodle.
3. В 2017 році ліцензована аспірантура зі спеціальності 081 «Право». В 2017 році було зараховано 6 аспірантів, в 2018 – 9 аспірантів.

11. Загальні висновки експертної комісії

На основі проведеної експертизи, експертна комісія дійшла таких висновків:

- юридичний факультет Сумського національного аграрного університету має всі необхідні умови для здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти;

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

– матеріально-технічна, інформаційна база та соціальна структура юридичного факультету (за кількісними та якісними показниками) повною мірою забезпечують належні умови для здійснення освітньої діяльності відповідно до діючих стандартів та Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

– всі вивчені матеріали та дані щодо процесу освітньої діяльності підтверджують належний рівень якості підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»;

– навчально-методичне забезпечення та інший наявний навчальний контент відповідає нормативним вимогам, рівню розвитку сучасної правової доктрини та належно забезпечує навчальний процес за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»;

– навчальний процес за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» забезпечений якісним кадровим складом, який за рівнем наукової активності та за іншими показниками відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності;

– потенційні можливості Сумського національного аграрного університету, юридичного факультету та випускової кафедри за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», повною мірою дозволяють їх використання для підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності.

Разом з тим експертна комісія, з метою покращення якості освітнього процесу вважає за необхідне висловити рекомендації, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на позитивне рішення про акредитацію бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство», але дозволять покращити якість підготовки фахівців:

- продовжити дослідницьку діяльність науково-педагогічного складу юридичного факультету зі зростання кількості публікацій у фахових виданнях, що входять до міжнародних науково метричних баз Scopus и Web of Science;

- забезпечити постійне оновлення та осучаснення навчально-методичних комплексів дисциплін за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» та за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з урахуванням прийняття Стандарту вищої освіти (наказ МОН 12.12.2018 №1379);

- підвищити рівень академічної мобільності учасників освітнього процесу та зосередити увагу науково-педагогічних працівників на науково-дослідній роботі студентів;

- продовжити роботу з удосконалення навчального процесу шляхом упровадження інтерактивних методів проведення лекцій і практичних занять, використання тренінгових технологій;

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

- з урахуванням можливостей університету, впроваджувати досвід стажування науково-педагогічних працівників за кордоном, а також активізувати їх участь у міжнародних проектах і програмах.

Наведене вище, дозволяє експертній комісії дійти загального висновку, що юридичним факультетом Сумського національного аграрного університету створені та відповідним чином дотримуються всі необхідні умови для акредитації щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

24 травня 2019 р.

Голова експертної комісії

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри галузевого права та
правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

 В.Г. Гриценко

Член експертної комісії,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри галузевого права
Херсонського державного університету

 О.С. Сотула

З висновками експертної комісії ознайомлений, примірник висновку отримав:

Ректор Сумського національного
аграрного університету

 В.І. Ладика

Голова експертної комісії

 В.Г. Гриценко

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

ВІДПОВІДНОСТІ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЛІЦЕНЗІЙНИМ УМОВАМ НАДААННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ 6.030401 «ПРАВознавство»

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1. Загальні вимоги			
1.1 Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю)	+	+	відповідає
1.2. Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання/заочна форма навчання)	25/15	25/15	відповідає
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин циклу дисциплін гуманітарної, соціально-економічної та природничо-наукової підготовки навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	50	100	+50
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин циклу дисциплін професійної та практичної підготовки навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	50	92,7	+42,7
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи, з них:	50	87,6	+37,6
докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	40	67 6 докторів наук, з них 5 професорів	+27

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
2.3. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	—	—	—
2.4. Наявність випускової кафедри зі професійної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	відповідає
кандидат наук або доцент	+	+	відповідає
3. Матеріально-технічна база			
3.1. Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	відповідає
3.2. Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3. Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	20	+8
3.4. Наявність пунктів харчування	+	+	відповідає
3.5. Наявність спортивного залу	+	+	відповідає
3.6. Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	відповідає
3.7. Наявність медичного пункту	+	+	відповідає
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1. Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	відповідає
4.2. Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	відповідає
4.3. Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	відповідає
4.4. Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):	+	+	відповідає
4.4.1. Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
4.4.2 Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	відповідає
4.4.3 Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	відповідає
4.5 Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	відповідає
4.6 Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	відповідає
4.7 Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	відповідає
4.8 Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), (% від потреби)	100	100	відповідає
4.9 Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	відповідає
5. Інформаційне забезпечення			
5.1 Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	відповідає
5.2 Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	5	відповідає
5.3 Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	18	+14
5.4 Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації: - наявність обладнаних лабораторій - наявність каналів доступу	+ +	+ +	відповідає відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

ДОТРИМАННЯ НОРМАТИВНИХ ВИМОГ, ЩОДО ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ 6.030401 «ПРАВознавство»

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
Якісні характеристики підготовки фахівців			
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, годин, форми контролю, %	100	100	відповідає
1.2. Підвищення кваліфікаційного рівня викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	відповідає
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	відповідає
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше			
<i>2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки</i>			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	60	+10
<i>2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки</i>			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	53	+3
<i>2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фхової) підготовки</i>			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

Назва показника (нормативу)	Значення показника за рівнем вищої освіти (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
- якісно (на 5 і 4) виконані контрольні завдання, %	50	61	+11
3. Організація наукової роботи:			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	відповідає
3.2. Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	відповідає

Декларування вимог про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)* за першим (бакалаврським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	відповідає
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук або професор	13 осіб, з них 6 докторів юридичних наук, в тому числі 5 професорів	відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Грищенко

3. Наявність у керівника проєктної групи (гаранта освітньої програми):			
1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	+	відповідає
2) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	+	відповідає
Проведення освітньої діяльності			
4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1	2	3	4
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	92,7	+42,7
2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	10	26,1	+16,1
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) практичної роботи за фахом	15	45,3	+30,3

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше чотирьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1—18 пункту 30 Ліцензійних умов	+	відповідає
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем або вченим званням	+	+	відповідає
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	відповідає
9. Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів та форм навчання з відповідної спеціальності (для дистанційної форми навчання не більше 60 здобувачів)	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1	2	3	4
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	3,5 (навчання проходить у дві зміни)	+1,3
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	70	+40%
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
2) пунктів харчування	+	+	відповідає
3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
4) спортивного залу	+	+	відповідає
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
6) медичного пункту	+	+	відповідає
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	100	100	відповідає
Проведення освітньої діяльності			
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
Проведення освітньої діяльності			
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
1	2	3	4
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	18	+13
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількох закладів освіти)	+	+	відповідає
Проведення освітньої діяльності			
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	100	+50
5. Наявність сторінки на офіційному веб-сайті закладу освіти англійською мовою, на якому розміщена основна інформація про діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітні/освітньо-наукові програми, зразки документів про освіту), правила прийому іноземців та осіб без громадянства, умови навчання та проживання іноземців та осіб без громадянства, контактна інформація (у разі започаткування або провадження підготовки іноземців та осіб без громадянства).	+	+	відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

**Декларування вимог
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти**

Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за першим (бакалаврським) рівнем		
		Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	3,5 (навчання проходить у дві зміни)	+1,3
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	70	+40
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
	2) пунктів харчування	+	+	відповідає
	3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
	4) спортивного залу	+	+	відповідає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
	6) медичного пункту	+	+	відповідає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
2. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
1	2	3	4	5
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
3. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	18	+14
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/ видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік	+	+	відповідає

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко

	навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)			
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	100	+50

Голова експертної комісії

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри галузевого права та
правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

В.Г. Гриценко

Член експертної комісії,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри галузевого права
Херсонського державного університету

О.С. Сотула

З висновками експертної комісії ознайомлений, примірник висновку отримав:

Ректор Сумського національного
аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії

В.Г. Гриценко